

ADVOKATFIRMAET
JON PALLE BUHL

Miljøstyrelsen
Att.: Vicedirektør Michel Schilling
E-mail: micsc@mst.dk

8. august 2016
PG/MBJ/mf
J.NR. 25013004

Fredericia Kommune
Att.: Sagsbehandler Mette Schjødt
E-mail: Mette.schjodt@fredericia.dk

Vedr.: Sags id.: 16/948 – Fredericia Kommunes udkast til afgørelse

Med henvisning til mit høringssvar af 13. juni 2016 kan jeg oplyse, at Dan Gødning nu har gennemgået og analyseret de fra Naturstyrelsen modtagne data, ligesom Dan Gødning har fået lavet foreløbige jordbundsanalyser og yderligere belyst og analyseret hændelsesforløbet i forbindelse med ulykken den 3. februar 2016.

Jordbundsanalyser udført af Dansk Miljørådgivning

Dansk Miljørådgivning har på vegne af Dan Gødning lavet foreløbige analyser af jorden fra et ubefæstet grøftområde uden for havneområdet og et ubefæstet område op til tankanlægget.

Dansk Miljørådgivnings analyser viser, at der ikke kan være udledt 4.000 tons kvælstof i Lillebælt den 3. februar 2016 og dagene efter.

Fredericia Kommunens udkast til afgørelse og Aarhus Universitets "Notat om mulige miljøeffekter i Lillebælt og tilstødende havområder" er som følge heraf på et helt afgørende punkt baseret på en usandsynlig antagelse.

ADVOKATFIRMAET
JON PALLE BUHL

Dansk Miljørådgivnings foreløbige jordbundsanalyser viser således, at 1.861–2.452 tons kvælstof kan være endt i et ubefæstet grøftområde uden for havneområdet og et ubefæstet område op til tankanlægget, jf. det som **bilag F** vedlagte notat.

Dansk Miljørådgivnings foreløbige analyser og konklusioner stemmer overens med hændelsesforløbet, som er beskrevet nedenfor.

Det er endvidere sandsynligt, at væsentligt mere end 1.861–2.452 tons af den samlede udledning på 4.800 tons kvælstof er endt andre steder end i Lillebælt.

Der kan således bl.a. lægges til grund, at der også er endt gødningsvand i jorden i andre (ubefæstede og befæstede) områder end grøftområdet og området op til tankanlægget.

Det er endvidere som anført i Dansk Miljørådgivnings notat *"kendt og veldokumenteret, at der pågår en fordampning af ammoniak fra gødning ved udbringning og kontakt med atmosfæren"*. Statens Planteavlfsforsøg har – som det fremgår af notatet fra Dansk Miljørådgivning og den som **bilag G** vedlagte artikel – udført et forsøg, som *"viste et samlet tab af ammoniak på 25-30% af udbragt kvælstof fra Urea udbragt på jordoverflader, hvor afdampning var højest de første dage efter udbringningen"*. Gødningsvandet i de kollapsede tanke indeholdt Urea ligesom den i forsøget anvendte gødning.

Der er endvidere opsamlet væske mv. indeholdende kvælstof i forbindelse med oprydningen efter ulykken. Fredericia Kommunes opregning af den opsamlede væske mv. er ufuldstændig. Der er således opsamlet væske indeholdende 50 tons kvælstof i tankgården, jf. det som **bilag H** vedlagte notat fra COWI. Kvælstoffet opsamlet i tankgården fremgår ikke af Fredericia Kommunes udkast til afgørelse.

Hertil kommer, at gødningsvand, som via kloakker er endt i Fredericia Spildevand og Energi A/S' renseanlæg, er ledt gennem den biologiske rensning frem til kl. 23 på ulykkesaftenen. Endvidere blev gødningsvand, der nåede renseanlægget mellem 23 og 24, ledt i et sparebassin, hvis indhold efterfølgende blev rensset før udledning til Lillebælt. Fredericia Spildevand og Energi A/S har endvidere beregnet, at der i dagene 4 og 5. februar 2016 alene blev udledt 4 ton

urenset kvælstof gennem renseanlægget. Der henvises til bilag 4 til Fredericia Kommunes udkast til afgørelse.

Hændelsesforløbet

Hændelsesforløbet er beskrevet i Fredericia Kommunes udkast til afgørelse, men det er svært på skrift på en illustrativ måde at beskrive, hvad er sket. Det gælder særligt i forhold til læsere, som ikke har besøgt området. Dan Gødning har derfor produceret den som **bilag J** vedlagte video, som viser hændelsesforløbet, herunder navnlig hvor gødningsvandet i de kollapsede tanke er strømmet hen.

Den i videoen anvendte illustration af strømningsretningen vedlægges som bilag **bilag K**.

Som det fremgår af videoen – og Fredericia Kommunes beskrivelse af hændelsesforløbet – medførte tankenes kollaps en flodbølge af gødningsvand, som strømmede ud over Strandvejen (og dermed væk fra Lillebælt).

Fredericia Kommune har indtaget det standpunkt, at gødningsvandet – efter at være strømmet over Strandvejen og efter at været nået en skrænt op mod jernbanen – er strømmet tilbage over Strandvejen og videre gennem havnen og ud i Lillebælt.

Det er imidlertid fysisk umuligt.

Gødningsvandet havde, da det nåede skrænten, tilbagelagt ca. 80 meter og har undervejs bredt sig mere og mere ud. Bølgen af gødningsvand havde derfor tabt hastighed og højde, da den nåede skrænten.

Mellem skrænten og Strandvejen ligger en ca. 15 meter bred og 300 meter lang grøft, hvis bund er 2 meter over havniveau. Strandvejen ligger 3 meter over havniveau, og højdeforskellen mellem skrænten og Strandvejen udelukker, at gødningsvandet kan have strømmet tilbage over Strandvejen. Højdeforskellen fremgår af det som **bilag L** vedlagte kort, som er udarbejdet af COWI (højdeangivelser med tal kan ses, når man zoomer ind).

Det kan på denne baggrund lægges til grund, at hovedparten af gødningsvandet i de kollapsede tanke er strømmet over Strandvejen og ned i grøften, og gød-

ningsvandet er sivet ned i jorden i og omkring grøften. Det viser de fysiske beviser i området og Dansk Miljørådgivnings foreløbige jordbundsanalyser.

Fredericia Kommunes konklusion om, at mindst 4.000 tons kvælstof er løbet i Lillebælt, må afvises.

Naturstyrelens data

COWI har på vegne af Dan Gødning analyseret data modtaget fra Naturstyrelsen tillige med yderligere data, der er relevant i forhold til vurdering af konsekvenserne af den kvælstofsudledning i Lillebælt, som fandt sted den 3. februar 2016 og dagene efter.

COWI's analyser – der fremgår af det som **bilag M** vedlagte notat – viser, at der sker fuld opblanding af hele vandsøjlen ved passage af Lillebælt. Det er således ikke korrekt, når Aarhus Universitet – og dermed Fredericia Kommune lægger til grund, at transport af kvælstof i sydgående retning fra Fredericia vil ske i bundlaget, mens transport i nordgående retning vil ske i overfladelaget.

Det fremgår tillige af COWI's notat, at det ikke på det foreliggende grundlag kan konkluderes, at det tidlige iltsvind på en station i det sydlige Lillebælt og det tidligt begyndende iltsvind på en station nord for Fyn (omtalt i udkastet til afgørelse, side 25) skyldes ulykken den 3. februar 2016. Det samme gælder ifølge COWI for forårsopblomstringen af planteplankton i Helnæs Bugt og Haderslev Fjord (også omtalt på side 25 i udkastet til afgørelse).

COWI anfører endvidere, at konsekvenserne af udledningen ikke bør vurderes i forhold til det geografiske område anført i udkastet til afgørelse. Det udledte kvælstof vil – uanset størrelsen af udledningen – være spredt over et langt større område end det anførte – særligt når den af Fredericia Kommune angivne tidsperiode på 8-10 år tages i betragtning. De mulige konsekvenser af udledningen er derfor langt mindre end angivet i Fredericia Kommunes udkast til afgørelse.

Det fremgår også af COWI's notat, at kvælstofudledningen – selv hvis den fastsættes til 4.000 tons – ligger indenfor den normale årlige variation for udledning i det af Fredericia Kommune anførte geografiske område. Anvendes det relevante, større geografiske område, udgør udledningen en endnu mindre del af den normale, årlige variation.

COWI anfører konkluderende, at COWI *"ikke enig i, at den fremlagte dokumentation fra Fredericia Kommune udgør et fyldestgørende grundlag for at konkludere, at der foreligger en "... tilstrækkelig sandsynlighed for ..." "... overhængende fare for, at en miljøskade på vandmiljøet vil indtræffe i nær fremtid, dvs. i løbet af 2016 og i op til 8-10 år derefter"*.

COWI's notat bekræfter med andre ord, at Fredericia Kommunes konklusioner vedrørende de mulige konsekvenser af udledning – som anført i mit høringsvar af 13. juni 2016 og mit brev af 27. juni 2016 – ikke er baseret på konkrete og fyldestgørende vurderinger og analyser. Kommunes konklusioner hviler på et ufuldstændigt grundlag, hvilket selvsagt er uanvendeligt som grundlag for en afgørelse.

Sammenfatning

Der er – som det fremgår af Dansk Miljørådgivnings notat – på nuværende tidspunkt ikke grundlag for en konklusion om, at 4.000 tons kvælstof er udledt i Lillebælt.

Som det også fremgår af Dansk Miljørådgivnings notat, vil mængden af kvælstof, som er endt i jorden, kunne beregnes med langt større sikkerhed, når resultatet af den af Fredericia Kommune påbudte jordbundsundersøgelse foreligger i oktober. Der henvises til notatets afsnit *"Undersøgellesprogram i henhold til påbud er godkendt ved Fredericia Kommune"*.

På denne baggrund er det Dansk Miljørådgivning og COWI's faglige vurdering, at ethvert sagsbehandlingsskridt, som forudsætter stillingtagen til omfanget af kvælstof udledt i Lillebælt, bør afvente resultatet af den påbudte jordbundsundersøgelse.

Resultatet af jordbundsundersøgelsen vil foreligge i oktober 2016, og der er ikke parter eller andre interessenter, som lider retstab ved, at sagens videre behandling afventer, at resultatet foreligger. Hensynet til afværgende og afhjælpende handlinger kan heller ikke begrunde, at der træffes afgørelse eller gennemføres sagsbehandlingsskridt på et ikke fuldt oplyst grundlag. Det er således ikke muligt at foretage afhjælpende eller afværgende handlinger i forhold til den udledning i Lillebælt, som fandt sted den 3. februar 2016 og dagene efter.

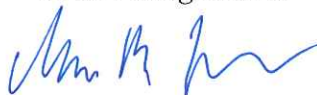
ADVOKATFIRMAET
JON PALLE BUHL

Fredericia Kommunes eventuelle interesse i at få afsluttet den kommunale del af sagsbehandlingen hurtigst muligt er ligeledes ikke et tilstrækkeligt eller sagligt grundlag for at se bort fra resultatet af den jordbundsundersøgelse, som kommunen selv har påbudt Dan Gødning at udføre.

COWI's notat viser endvidere, at Fredericia Kommunes vurdering af konsekvenserne af kvælstofudledningen – udover at være baseret på en for stor udledningsmængde – er baseret på en i bedste fald ufuldstændig beskrivelse af opblandingen af vandsøjlen ved passage af Lillebælt og udstrækningen af den geografiske spredning af det udledte kvælstof.

COWI's notat nødvendiggør – hvis det ikke lægges til grund i den fremadrettede sagsbehandling – en fornyet og konkret vurdering af de mulige konsekvenser af udledningen, når resultatet af Dansk Miljørådgivnings jordbundsundersøgelse foreligger. En sådan fornyet vurdering må foretages af en anden person end professor Stiig Markager, der ikke vil være at betragte som uvildig i forhold til en bedømmelse af COWI's kritik af Fredericia Kommunes konklusioner og grundlaget for disse. Kommunens konklusioner er således baseret på notater købt af professor Stiig Markager, der tillige utallige gange offentligt har tilkendegivet sine kritiske holdninger til kvælstofudledning.

Med venlig hilsen

Morten Boe Jakobsen

Bilag:

- Bilag F: Notat udarbejdet af Dansk Miljørådgivning.
- Bilag G: Artiklen "Ammoniakfordampning fra handelsgødning".
- Bilag H: Notat fra COWI.
- Bilag J: Video, som illustrerer hændelsesforløbet.
- Bilag K: Illustration fra video.
- Bilag L: Kort med højdeangivelser udarbejdet af COWI.
- Bilag M: Notat fra COWI.